

NOUVA POLITICA REGIONALA

La pitschna destinaziun turistica da la Val Puschlav survain ün sustegn considerabel dal Chantun. FOTO MAD

490 000 francs dal Chantun per Valposchiavo Turismo

L'Unìun Valposchiavo Turismo survain sustegn finanziel dal Chantun e da la Confederaziun. Per seis proget da rinforzar las structures d'allogiamaint daja 490 000 francs. Da la contribuiziun chi sta i'l rom da la nova politica regiunala da la Confederaziun (NPR) surpiglia il Chantun üna mita e la Confederaziun tschella, scriva la regenza grischuna in üna comunicaziun. La Val Puschlav es üna da las pitschnas destinaziuns turisticas grischunas – na be a regard da la surfatscha, mabain eir a regard il nümer da pernottaziuns. I'ls ultims ons ha il turissem illa Val Puschlav però survgnì vieplü schlantsch. Da l'on 2021 ha la val survgnì sco üna da 44 destinaziuns il label «Best Tourism Villages» da l'organisaziun mundiala da turissem. (rtr/fmr)

INSTITUT OTALPIN FTAN

Ruth Plouda (schn.) e Claire Hauser Pult han prelet l'eivna passada a scolaras e scolaras rumantschs da l'Institut otalpin Ftan. FOTO MAD

Ruth Plouda e Claire Hauser Pult han prelet e discus

Cun chaminar sü vers l'Institut Otalpin indichescha il muossa via Staff/Students, sur l'entrada provisoria pervi da las lavurs da fabrica esa scrit Entrance. Dadaintvart però as vezza ün placat cun fotografias da duos duonnas e'l text «Sajat bainvgnüdas a l'Institut Otalpin per Vossa prelecziun. No's allegrain!»

La magistra da rumantsch Uorschla Natalia Caprez Brühlhart vaiva invidà als duos giasts l'eivna passada davo avair let cun sias classas las istorgias cuortas cha l'autura da Ftan Rut Plouda ha publichà in seis cudesch «Verd s-chür». Quel es gnü tradüit in tudaisch da Claire Hauser Pult cul titel «Moosgrün».

Fingia quists duos titels differents han dat l'ocasiun da discuter che cha scriver e tradüer significhan. Dürant duos lecziuns han ils scolaras e las scolaras rumantschas dal gimnasi pudü tadlar co e che cha l'autura descriva ed eir pudü badar cha tradüer nu vout be dir tradüer pled per pled.

Ils impissamaints dals duos giasts e lur respostas a las dumondas han scleri che chi'd es l'essenzial cur chi's lavura culla lingua. Eir il fat cha l'autura nun ha influenza sülla cuverta dal cudesch ha fat star stut. Il sdun cun aint schoppa da custabs süll'ediziun rumantscha nu plascha insomma na a Rut Plouda.

L'autura ha insisti süll cling da seis texts e giavüschà cha'l public aint ill'aula dessa be tadlar, sainza leger ils texts. Cur cha la traductura ha quintà da las discussiuns intensivias cun l'autura s'haja pudü inaccordscher che avantag chi'd es da tradüer l'ovra dad ün'autura vivainta. La prüma versiun da la frasa finala «... sco sch'ella less star our a seis confrars ed a sias consours da las profunditads sü vers la glüm» tunaiva «... wie wenn sie ihre Mitbrüder und Mitschwester aus der Tiefe ins Licht emporziehen wollte.» Eir ils scolaras e las scolaras han badà cha la glüm sto esser a la fin da la frasa, per ch'ella saja plü ligera e muossa la spranza davo la s-chürdüm. E chi nu's possa tradüer in tudaisch «üna mür sün ün mür» e «l'ögl plü grond co'l bögl» ha incelet minchün. Tuottas e tuots sun its a giantar aint il dinner room persvas cha culla lingua as possa far enorm bler, sco cha Rut Plouda vaiva mania. (protr.)

Üna vouta al mais vain organisà a Zernez ün bal per tuots da 50 ans+. I vain stat da cumpagnia, baderlà e ballà d'ürant ün inter zievamezdi. FOTOS MARTIN CAMICHEL

Far reviver il bal a Zernez

Far üna trais-cha, dar üna baderlada e verer darcheu amis ed amias da la giuventüna: Mincha mais ha lö a Zernez ün davomezdi da cumpagnia e da ballar per tuottas e tuots a partir da 50 ons. Ils bals vegnan organisats da duos pèrins da Zuoz – cun sustegn da deficit da la Pro Senectute.

MARTIN CAMICHEL/FMR

Cun entrar in l'Hotel a la staziun a Zernez as duvida il cling d'üna chapella our da la sala da festa. Il rom d'eira fich festiv per ün mardi davomezdi. Ed id es gnü ballà sco avant ons problers bals da cumün. D'ürant cha'ls üns han fat üna trais-cha, tschantaivan ils oters vi da las maisas intuoern il parket da ballar e vaivan pro café u aperitiv discussiuns da cumpagnia.

Üna vouta al mais vain organisà quist bal da la Pro Senectute per tuottas e tuots a partir da 50 ons, adüna ad ün mardi da las 14.00 a las 17.00. Ils organisatuors pisseran pro minch'ediziun ch'ün'otra chapella gnia a sunar, per la paja dumondna ün'entrada da 10 francs. La generaziun, chi nu cugnuschaiva in giuventüna amo discotecas, fa reviver lur gener da festa ed ün'atmosfera da bal nostalgica.

Quasi cul tren in sala da festa

«Mia duonna Uorschla organisascha insembel cun Silvia Filli quists davomezdis. Eu sun magaziner e n'ha bunas colliaziuns cun diversas musicas. E Claudio Filli, l'hom da Silvia, fa tuot las lavuors davo las culissas culs mezs digitalis», ha declerà Robert Schlegel. Ils duos pèrins Schlegel-Filli, chi abitan a Zuoz ed organisaschan las occurrenzaspö l'on 2015, gnivan fingia a ballar cur cha Jachen ed Annina Erni organisavan amo las occurrenz. «Davo cha'ls bals han gnü lö ün temp üna jada a Scuol e l'otra a Zernez, s'haja badà cha a Zernez riva daplü gliued. Perquai tils organisaina uossa quia in l'Hotel a la staziun a Zernez», ha declerà Claudio Filli. Robert Schlegel ha agiunt cha las localitads sajan optimalas, na be grazcha a la sala da festa. Sco cha'l nom tradisch, es l'hotel güst dasper la staziun. «Dimena ideal per quels chi nun han plü auto o sun dependents dad ün transport, id es fich important d'avair bunas colliaziuns dal trafic public per organisar quists bals», uschè la squadra d'organisaziun. Persunas chi fan il viadi cul trafic public pon tour il tren fin quasi in sala da festa.

Da l'Engiadina, dal Partens e da la Bassa

«Noss ballerins dumondan musica be cun duos clarinetas e las musicas rivan da l'Engiadina e da tuot il Grischun», ha dit Uorschla Schlegel. Uschè d'èiran gnüts pro la penultima ediziun ils Davoser Ländlerfründa ed han pisserà per buna glüna e buna musica a Zernez. Quella jada sun statta da la partida 70 partecipantas e partecipants. In mardi passà sun gnüdas passa 30 persunas a Zernez.

Tenor ils organisatuors haja la pandemia schon influenzà ün pa il nümer da partecipan-

Uorschla Schlegel e Robert Schlegel a fer üna trais-cha davo il discuors cun la FMR.

«Noss ballerins dumondan musica be cun duos clarinetas e las musicas rivan da l'Engiadina e da tuot il Grischun.»

Uorschla Schlegel, organisatura bals Pro Senectute

tas e partecipants, ma cha la gliued gnia darcheu cun grond plaschair, hana constatà. Uschè rivna da l'Engiadina, da la Val Müstair, dal Partens e singuls gnian dafatta sü da la Bassa als bals da la Pro Senectute a Zernez. Ils organisatuors han eir manzunà cha las chapellas hajan hozindi adüna damain occasiuns da sunar e ch'ellas predschan perquai da pudair far musica pro els. Dimena üna situaziun win-win per tuots.

Ün rinch chi's serra

«Il bel es però eir il baderlar, star da cumpagnia e discuter insembel. Avant d'eira l'occurrenza per gliued da 65 insü ed uossa vaina fat da 50+», ha dit Uorschla Schlegel. Claudio Filli ha agiunt cha l'occurrenza vess perquai fich grond potenzial per amo daplüssas ballerinas e ballerins, ma eir per tuot quels chi vöglian star da cumpagnia.

Bleras e bliers as cugnuschan fingia da la giuventüna, han però davo vivü lur vitas cun famiglia e lavur. Als bals s'han bliers darcheu chattats e's vis davo ons. Chi saja adüna darcheu bel da verer amis da plü bod, uschè la squadra d'organisaziun. «Als 15 d'avrigl faina per la prüma jada ün bal in sonda – d'üna vart ha daplü gliued chi lavura amo la pussibilità per gnir. Ma id es eir meglder per las chapellas, causa ch'èir quels lavuran pelplü amo sperapro d'ürant l'eivna», ha declerà Claudio Filli. Ed eir la Pro Senectute haja prolungà seis sustegn per il deficit dals bals fin dal 2027, han dit ils organisatuors. Uschè chi gnarà ballà eir inavant a Zernez in l'Hotel a la staziun.

Ils prossems bals da la Pro Senectute sun in mardi, ils 17 da schner culla Chapella Alp Laret; in mardi, ils 14 da favrer culla Kapelle Hoharätia; in mardi, ils 14 da marz culla Chapella Tasna ed in sonda, ils 15 d'avrigl 2023 culla Chapella Tasna. Ils bals han lö adüna da las 14.00 a las 17.30 in l'Hotel a la staziun a Zernez.